

ПРОТОКОЛ

№ 2

Днес, 31.VIII.1966 г. в 9 часа в зала 119 се състоя художествен съвет при следния дневен ред:

1. Гледане на пиесата "Няма сто истини"
2. Обсъждане на същата пиеса.

На съвета присъстваха: з.а. Мирослав Миндов - директор, н.а. Филип Филипов - режисьор на пиесата, Лозан Стрелков - автор, Петър Марев - зам.директор-артистичен секретар, з.а. Кръстьо Мирски - главен режисьор, Камен Зидаров - гл.драматург, н.а. Борис Михайлов, н.а. Ирина Тасева, н.а. Ружа Делчева, н.а. Стефан Гецов, з.а. Любомир Кабакчиев, з.а. Лео Конфорти, з.а. Моис Бениеш, з.а. Рачко Ябанджиев, Енчо Халачев, Николина Томанова, Васил Стойчев, Кирил Неделчев и Иван Йорданов - художници на пиесата.

КРЪСТЬО МИРСКИ - Другари, на всички ви е известно за какво сме се събрали, кой желае да се изкаже?

ФИЛИП ФИЛИПОВ - Искам да дам едни обяснения, които да се имат предвид от Художествения съвет. Гледахте една пиеса, в която особено в първата си част, играта на актьорите беше доста напрегната. Това се дължи до голяма степен, че всички те са млади актьори и се вълнуваха от присъствието на Художествения съвет. След паузата, аз им направих една забележка, особено на Гайтаников, който е млад и надежден актьор и объркването му е обяснимо. Във втората част всички играха много действено и органично.

КРЪСТЬО МИРСКИ - Ако никой не желае думата да започнем от режисьорите.

БОРИС МИХАЙЛОВ - Правилно е да се започне от главния режисьор и главния драматург.

КРЪСТЬО МИРСКИ - Моята задача е да обобща накрая и вие така или иначе ще чуете моето мнение.

ЛЕО КОМФОРТИ - Моето общо впечатление от целия спектакъл е съществуването на една излишна патетика. Обикновена или необикновена, тя можеше да стигне до сърцата на зрителите по опростена. Музиката през цялото време звучи като дисонанс, съвсем грандиозно на простите неща. Това подвежда актьорите и създава на места тази излишна патетика. Трябва да се отстранят ненужните ефекти. Мизансцените не са органични.

Моля, да ме извините, аз пръв се изказвам и в мен е всичко така хаотично. Според мене ще се получи по-хубав ефект, ако

се намали тази излишна патетика, съществуваща в целия спектакъл. Възможно е актьорите да са се вълнували от първата среща с Художествения съвет, но спектакълът не звучи вярно и органично. Музиката ги увлича, ритъмът е друг. Жени не отговаря, външно поне, на това, което трябва да бъде. Свежа е, почти Жени, нищо измъчено няма в нея. Сцената на гарата трябва да не бъде толкова подчертано акцентирана. Спокойно би могло да се разреши да не е това десетминутно пеене на сцената от милицията и после пеенето на Любчо, какво допринася то - излишно капанско настроение. Това е, което исках да кажа.

МОИС БЕНИЕШ - Смятам, че се е получил спектакъл, който може и ще се следи с интерес. Има една история, събитията на която засягат хората, публиката ще се трогне на места. Мисля, че декоративното решение в кинематографичен план е вярно, но ми се струва, че много от нещата са показани със средства малко стари. Всичко е многозначително, с прекалено сериозен и дълбок акцент. Авторът влага дълбоко философски смисъл, всичко е многозначително, дава се превест на мелодраматичен сантиментализъм и накрая се идва до един хелиенд. В решението на Петрински особено много това пролича. Той удвоява, демонстрира напрежение в първата част, може би от смущение. Вътрешният хаос демонстриран в такъв вид не помага нито на актьора, нито на пиесата. От началото се почва с тази атмосфера и до края не показва никакво развитие. Действието почва от началото с много голяма сила и вътрешно напрежение, а няма развитие. В дялозите се дава превест на тая многозначителност, хората много силно и страшно преживяват това, което се е случило с тях. Струва ми се, че в образа на полковника от милицията се дава една многозначителност. Положителен образ с всички качества: умен, спокоен, перспективен, всичко му е ясно, точно отмерено. Възможно е образът да е ограничен от литературния материал, но той е човек и би трябвало в самото разрешение да се намери оная човешка топлина, която е така скъпа. По моему в спектакъла трябва да се внесе по-голяма лекота, да се освободи от сантименталния мелодраматизъм и да се заживее по-просто, по-обикновено.

КАМЕН ЗИДАРОВ - Когато се дава оценка на една българска пиеса трябва да се знае какъв път е преминала тази пиеса докато излезе на сцената. Спектакълът има, режисьорско виждане също,

идеята на пиесата стига до публиката. Образите трябва да се опростят. Гайтаников трябва да даде по-органична игра, малко е старомоден, трябва да се изправи героят на крака.

Спектакъл има и пиесата ще се пусне, трябва само да се направят някои моменти. Първите две действия и последното държат в напрежение, по-слабо е трето действие. Сцената с гарата е направена така, за да се замаскират слабите моменти. Има известна вина и в автора. Актьорската игра на Раданов е добра. Положителните герои правим еднопланово. Какво е виновен актьорът. Раданов е добре, играе топло и убедително. За Жени Божинова нямам бележки. Всичко идва от пиесата, от автора. Много мелодраматизъм, а не виждам материал за актьорите. Още в първото действие има кухи места. Общо взето спектакъл има, има и контакт с публиката. Проблемът стига до нея и държи в напрежение.

БОРИС МИХАЙЛОВ - Не умея много добре да се изказвам, но ще кажа какво мисля. В края на миналия сезон се постави пиесата "Прокурорът", играна също от млади артисти, сега пиесата е пак българска, с млади артисти. В "Прокурорът" всичко ме хвана и подежда, а сега нищо. Актьорите са прекалено театрални, те просто нямат материал за работа. Нещо не е в ред, това всички почувстваха. Трябва да се обърне внимание на българският език в Народния театър, за да бъдем академичен театър трябва да се поставят само такива пиеси, които да отговарят на ранга му. Тука грешката е в самата пиеса, нищо не можа да дойде до мене.

РУША ДЕЛЧЕВА - Четох пиесата още преди да е почнала работата върху нея. След работата на режисьорът и автора много от материала е корегиран. По такъв начин трябва да се работи с всички български пиеси. И все пак на места е останала една празнота.

Работила съм много с др. Филипов и много се очудвам и съм изненадана, че той със своята опитност е допуснал в пиесата нещо да звучи фалшиво и повърхностно. Има една недостатъчност в изражението на самата игра, увеличане в самоцелен мизансцен без да подсказва за вътрешна органика. Състоянието на образите говорят друго. Получило се е едно пръскане, един фалш, а не диалог. Защо искате опростяване, та тяж не е дълбока. Тръгнала по декларативна изява, пиесата оставя впечатление на необмислена, образите - неизживяни. Науж играят, няма дълбоко взаимоотношение. Защо др. Филипов допуска така повърхностно да звучи. Останах в недоумение. от това ча-ча, къде

отиват към дъното, на ляво, не се връзват с действащите лица. Важното е, за взаимоотношенията между образите, недоизяснени са, чувства се недостатъчност. Чувства се и едно увлечение към мизансцените. Те трябва да се превърнат в органична изява. Не са ли ги усетили актьорите?

ИРИНА ТАСЕВА - Смутена съм от спектакъла днес. Аз обичам да гледам като обикновен зрител, без да мисля че съм актьор. Видях Надка, от шивачките горе, тя каза, че се е развълнувала много и плачеше. Аз мисля, че в нашият театър като пръв театър в страната, трябва да правим изкуство, което да надминава изискванията на средния зрител. Това е към което трябва да се стремим. Др.Филипов е търсил една простота, но как е изразена тя. Този смут, който трябва да настъпи в душите на младите, братът и сестрата е изразен много театрално, а те имат какво да направят. Каква е причината, освен вълнението? Знаем какво могат да дадат Васко и Ани, а и повечето от младите актьори и съм изненадана от резултатите. Георги Гайтаников опрости във втората част, но в първата част игра театрално, равнодушно - не ме хвана. В Жени имаше нещо, което стигна до мене. Считам че спектакъл може да стане, ако в няколко репетиции се опрости.

СТЕФАН ГЕЦОВ - Аз съм с много крайни мисли и желая да се въздържа от изказване. Не бих помогнал с нищо не спектакъла.

ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ - Пиесата "Няма сто истини" носи ярко публицистичен характер. Стремешът на авторът е да достигне до сърцето на зрителя и пиесата да има възпитателно въздействие. Затова е и обобщението в трета картина. Как бихме постъпили ние, какво бихме правили, това трябва обезателно да стигне до зрителя. Да се спори има ли спектакъл или, не, е излишно. Декоративното решение ми харесва, търсено е всичко в черно-бяло. Къщата до гарата - не. Др. Филипов би трябвало да облекчи нещата, за да може акцента на тази сцена да се почувствува по-силно. Основният удар да бъде когато децата разбират истината. У родителите навикът на двадесетгодишния живот по този начин да се почувствува. В органичния живот на хората, да има една сложност. При изпълнителите се чувствува една граница, която не могат да преминат. Такъв род герои трябва да внесат от себе си нещо. От Георги трябва да се иска да бъде съвсем нормален, докато се стигне до кулминационния момент. Музиката тежи. Ако ча-чато дойде естествено, като изблик на младостта, няма да тежи. Поправките на пиесата да се направят по линията на облекчаване.

62
РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ - Актьорски погледнато пиесата не е убедителна, не ме хваща. Раданов дава илюзии за реално, но на много места звучи изкуствено. Жени не убеждава с външния си вид, страшната мъка не се вижда. Не е убедителна и сцената на гарата, има наивитет. Гайтаников ме изненада. Талантлив и интересен актьор, тук просто беше в поза, неестествен, нечовешки надут, играеше преднамерено.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Мисля, че има един категоричен спектакъл, но режисьорски, заедно с това, че това търсене на решения не издържа на авторския материал. Редакцията, която е направена е в полза на пиесата, но акцентите са много и действуват против спектакъла. Остава впечатление от премного разширяването на обикновените неща. Напрежението, каза др. Филипov, създаде една скованост, но решението е категорично.

ЙОРДАН МАТЕВ - Съгласен съм с това, че спектакълът трябва да се обърне надолу с главата. Снези точно моменти, които чрез личната драма да имат общо звучене са оставени на заден план, получило се е обратното. Много приповдигнато и неестествено звучи това, което трябва да бъде казано просто.

БОРИС МИХАЙЛОВ - Защо абсолютно всички актьори не са добри, защото нямат основа. Трябва да бъдем честни и откровени. Не за първи път у нас се поставя българска пиеса.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ - За мен е много неудобно да се изказвам, аз не исках и да присъствувам на този съвет. Много съм изненадан от реакцията у вас и вината несъмнено е в нас, в нашата игра. Досега на репетициите винаги са ни хвалели. Днес, неznam защо, всички бяхме така смутени. А на репетициите много си вярвахме, хората които ни гледаха плачеха, вълнуваха се. И ние дълбоко си вярвахме. В началото имахме малко актьорски възражения, но работехме със вяра и защо така се получи неznam.

ПЕТЪР МАРЕВ - На мен също ми е неудобно още да се изказвам, но искам да споделя някои мисли с вас. Историята е само повод да се извлече мащабна идея от произведението. Изводите в своята същност са огромни. Те включват оценката на цяли две десетилетия. Самото съдържание на огромна мащабност е причина и в режисьорското решение да се тръгне в тези мащабни платна. Позволете ми да дам една такава препоръка. Да се приеме формата за максимални вътрешни изживявания при минимални външни изявления. Ако и музиката да звучи помпозно,

но нека максимумите да бъдат в човешките взаимоотношения. Мене ме вълнува успехът с масовия зрител. В подхода е сбъркан литературният материал, че дава възможност за мащабни действия. Може би др. Стрелков е съгласен с това диалозите да се съкратят с по няколко думи. Героите да останат да говорят с действията си.

МИРОСЛАВ МИНДОВ - Много е трудно на ръководителя след такива критични бележки да говори. Тази наша висока високателност е, бих казал, едно увлечение. В тази пиеса ние усещаме драматурга, гражданина Лозан Стрелков. Идеята - дълбока и силна, образите - красиво очертани, като граждани. Малко се увлекохте, струва ми се, в крайните оценки. Говоря като артист и член на Художествения съвет. Общото ми впечатление е много добро. Това е първа среща на актьорите с Художествения съвет и вие всички знаете как нервната възбуденост прехвърля рамките. Спектакълът е правдив и убедителен. Личи професионалната работа на голям режисьор. В този замисъл има два основни момента, драматизмът и лиричната страна. Има твърде много въздух в пиесата. Много е трудно двадесет години след Девети септември да си представим една такава ситуация. Режисьорът точно ни разкрива психологическата страна на въпроса. Има точен психологически рисунок. Въпрос е, доколко това е дозирано от нашите актьори. Режисьорът е търсил този мизансцен като изобразителна страна. Не можем да отречем, че спектакълът не е наш, че образите не са наши, че това не е наша съвременност... Аз виждам спектакълът в перспектива, в среща със зрителя. Петрински в първата част явно се вълнуваше. Търсеше в гласовата характеристика изява на чувствата си. Не можем да се съмняваме в цялостното внушаване на този образ. Аз не съм съгласен, че в него нямаше развитие. За младите, играят убедително и интересно. Най-слаб в пиесата според мен е Васко Стойчев, много е мек. Да се подстриже, да играе по-млаежки. Най-силно впечатление прави образът на Раданов. Той е малко декларативен и важен, но не е излязъл от себе си. Групата на пианите трябва да се тушира и Любчо да не пее. Обстановката на празника, гостите ми хареса, да се подскаже само ритъма на танца, без да се стига до атракции. Киселички е верен. Струва ми се, че не трябва да се прекалява с музиката. Гарата е малка, да има повече работници, а не граждани. Тя е нещо от рода на нашите малки гари като Бов или някоя друга, какво ще правят там хора, облечени официално.

ФИЛИП ФИЛИПОВ - Работил съм много други български пиеси, но с тази пиеса съм работил с много любов. Поставял съм и ще поставям български пиеси, независимо какъв е резултатът. Не е вярно, че сме работили с Л. Стрелков. Аз съм давал бележки, по които той сам работеше. Испитвам много голяма радост от това, че мненията ни бяха еднакви, друг е въпросът за резултата. Високо ценя искрените бележки на колегите. Всички те са абсолютно справедливи, с изключение на някои. За Георги Гайтаников - що се отнася до първата част сте прави, но що се отнася до втората част аз съм много доволен. За втората ще направим всичко, което е възможно. Ще се получи резултат, който да задоволи вашето изтънено чувство... Песните не намирам, че са много, но ще се опитам да ретуширам сцената с пианите. Актьорите трябва да играят художествено, за да се получи илюзията, че се преструват сполучливо на пиани. За външния вид на някои герои - той ще се оправи. Ча-чато ще го вмъкна само. Аз съм доста смутен и поставям въпроса да свалим пиесата, да не се играе нещо, което е под нивото на Народния театър. Бележките, които направихте, взех под внимание и за две репетиции всичко това може да се оправи.

ЛОЗАН СТРЕЛКОВ - Аз не си въобразявам, че съм написал съвършена пиеса, зная че има слабости. Ако пиесите ми бяха съвършени нямаше да бъда Лозан Стрелков, а световно известен. Не мога да се съглася с това, че в нея няма материал за актьорите. Аз съм гледал много пиеси и мисля, че мога да имам представа за това. Второто, което искам да кажа, е че сюжетът го избрах такъв, за да мога да затвърдя моята идея, която да покаже силата на нашия живот и че дори и децата са против представителя на старото, предателя, баща си. Петрински го взех като лакмус, за да проверя силата на новия живот. Казахте за положителният герой - Раданов, че бил идеален. Искрах той да бъде като добрите хора, които ги има в живота. Що се касае до полковника то той не знае всичко, той е свидетел. Казаха действията да се акцентират. Чета статии за мелодраматизма, убъркан съм, зависи от мярката. Ако у мен има прехвърляне на тази мярка, тогава може да се приказва. Гледах пиесата от началото още несвързана, после свързана, направил съм бележки, някои от които се съвпадат с вашите. От това, което видях аз съм доволен. Не смятам, че има нещо лошо, че някои се изказаха против пиесата. Ако смятате, че пиесата няма да се хареса, съм готов да я оттегля, ще уважа вашето мнение и решение и ще се постарая да напиша друга пиеса, която да

ви хареса.

ИВАН ЙОРДАНОВ - Ние сме се старали да дадем скици, които да отговарят на пиесата, на нейният характер и стил.

КРЪСТЬО МИРСКИ - Аз нямам много да говоря, защото почти всичко което щях да кажа вече се каза. Много е добре, когато имаме противоречия, това кара човек да се позамисли. Имаше и много крайни мнения и възражения. Много от тях др.Филипов ги приема. Съгласен съм с оценката, която др.Миндов даде. Хубав спектакъл, идейно съдържание с ярко развитие, следи се с интерес. Споделям почти всички критични бележки. Има една прекалена емоционалност, стигаща до сантиментализъм, театрално изживяване на чувствата, което във втората част у Гайтаников изчезна напълно. У В.Стойчев не ми се хареса до края това озахаряване на нещата, по-твърдо и ще спечели. Трябва да се избегнат остатъците на игра на емоционалност. Музиката ми се вижда повече, много се протака действието, трябва повече динамичност. Мизансценът трябва да бъде насочен към зрителя и да се изхвърлят излишните неща. На гарата нямаше никой, който да бъде от милицията, а една със синя блузка много дълго стоя там горе на стълбата. Зарята с имената лично аз, не бих оставил, сирените и пеенето на Любчо - също. Имам чувството, че нарочно са разширени някои мизансцени. Декорацията я приемам, но там също трябва да се махнат някои неща, ако режисьорът се съгласи за тези стълби на гарата, но и с тях може. Решението се нуждае от една доза хумор. И Раданов и Киселички са много важни и тежки, по-добре ще бъде ако към човечността се прибави и хумора. Общо взето не влизам в противоречие и със съвета, и с изказванията, и с решението пиесата да се играе.

Имаме да свършим още една работа, с две заявления, постъпили за разглеждане в съвета на две актриси, които желаят да бъдат освободени от роли. Славка Славова от ролята на Уезли от пиесата "Мигове от живота" на Сароян и Жени Божинова от ролята на Лариса от "Тежко обвинение" на Л.Шейнин. Да ви прочета молбите, моля, съвета добре и по съвест да реши.

НИКОЛИНА ТОМАНОВА - Аз имам един принцип, че актьор, който не иска да играе нямам желание да работя с него. Още повече Зорка Йорданова работи с желание.

КРЪСТЬО МИРСКИ - Ние през лятото, когато Арса Йованович беше тук препоръчахме горещо Славка, защото ролята е много подходяща именно за нея, но без нейно знание, а режисьорът също не я поз-

наваше. Но щом тя смята, че такива роли не са вече за нея остава съветът да реши.

СТЕФАН ГЕЦОВ - Мотивите на Славка са уважителни, а на Жени не са.

РУЖА ДЕЛЧЕВА - Поддържам изцяло молбата на Славка.

КРЪСТЪО МИРСКИ - Който е за освобождаването на Славка да вдигне ръка - приема се, а за Жени - не се приема.

За да върви ритмично нашата работа трябва да знаем какво ще се играе по-нататък. След 15 дни ще се свика отново съвета, за да разгледаме втория цикъл пиеси. Моля, целият съвет да помисли какво бихме могли да играем. Това ще бъдат пиеси, с които трябва да можем да се покажем в чужбина. Всички трябва много добре и активно да помислим по този въпрос, искам да ви дам и някои насоки.

1. Недейте да мислите дали и как ще се приеме от нашата публика пиесата.

2. Поне едната от тях да бъде българска, а другата популярна класическа пиеса.

3. Да бъде много солидна драматургия в рамките на възможното.

За да не направим грешка в подбора, още веднаж ви моля да се отнесете към тази задача с много голяма отговорност.